

Protagonisté vlastního života

Když vysvětlujeme důvody svých spontánních reakcí, spíše než říkat: „Jsem už prostě takový,“ bychom si měli raději přiznat: „Takovým jsem se stal sám“. Následující článek pojednává o formování charakteru v křesťanském životě.

03.03.2020

„Drazí mladí, prosím vás, nehledte na život shůry, zapojte se do něho, Ježíš nezůstal nahoře, ale

sestoupil. Nedívejte se na život shůry, ponořte se do něho, jako to učinil Ježíš.“¹ Slova, kterými se papež František obrací na mladé lidi, v nás vyvolávají otázky, které papež vzápětí sám vyslovuje: „Odkud začít? Koho se ptát, s čím začít? Ať se každý znovu v tichu zeptá: Mám-li začít od sebe, odkud začnu? A každý ať otevře svoje srdce, aby mu Ježíš řekl, odkud začít.“²

Abychom mohli být protagonisty dění ve světě, musíme být nejprve protagonisty vlastního života.

Svobodní i závislí

Mít kontrolu nad vlastním životem však vyžaduje uvědomit si, že náš charakter není určován pouze a jedině rodinou a společností, i když ty na něj mají samozřejmě vliv. Totéž platí i o nejzákladnějších instinktech tělesné soustavy a o genetické výbavě. Tyto instinkty lze totiž

formovat a usměrňovat vůlí, která se řídí správně formovaným rozumem.

Naše osobnost se utváří tou měrou, jakou činíme svobodná rozhodnutí, protože naše skutky mají vliv nejen na naše okolí, ale i na nás. Třebaže si toho nejsme vědomi, osvojujeme si opakovaním skutků určité životní návyky a postoje. Když proto vysvětlujeme důvody svých spontánních reakcí, spíše než říkat: „Jsem už prostě takový“, bychom si měli raději přiznat: „Takovým jsem se stal sám“.

Náš život podmiňují faktory, které lze často jen stěží ovlivnit, např. kvalita rodinných vztahů, společenské prostředí, v němž vyrůstáme, nemoc, která nás tím či oním způsobem omezuje apod. I když ne vždy můžeme tyto faktory ignorovat nebo měnit, můžeme určitě změnit způsob, jak se k nim postavit, zvláště víme-li, že Boží prozřetelnosti nic

neunikne. ***Je třeba stále znovu a znovu opakovat, že Ježíš se neobracel jen na nějakou skupinu privilegovaných, ale že přišel, aby nám zjevil všeobjímající Boží lásku. Bůh miluje všechny lidi a ode všech lidí očekává lásku.***³ V jakékoli situaci, dokonce i v takové, která s sebou přináší velká omezení, můžeme Bohu a bližním nabídnout nějaký skutek lásky, lhostejno jaký. Kdoví, jak velkou cenu může mít úsměv v neštěstí, utrpení, obětované Pánu ve spojení s křížem, či trpělivé snášení protivenství. Nic nemůže přehlušit bezmeznou lásku, lásku silnější než bolest, samota, opuštěnost, zrada, pomluva, tělesné a mravní utrpení, lásku silnější než sama smrt.

Tvůrci vlastního života

Úkolem naší svobody je odhalit naše vlohy, ctnosti a schopnosti, být za ně vděčný a snažit se je co nejlépe

zúročit. Vždy bychom však měli mít na paměti, že to, co nejvíce utváří křesťanskou osobnost, jsou Boží dary, které působí v našem nejhlubším nitru. Nejvýznamnější místo mezi nimi zaujímá nesmírný dar Božího synovství získaný při křtu, díky němuž v nás Otec vidí podobu svého syna Ježíše Krista. Tato podoba, i když nedokonalá, protože jsme omezení tvorové, se v nás stále více zviditelňuje působením svátosti biřmování, působením proměňujícího odpuštění ve svátosti smíření, a zvláštním způsobem skrze společenství Kristova těla a krve.

Na základě těchto Božích darů se každý člověk chtě nechtě stává tvůrcem vlastního života. Jak napsal sv. Jan Pavel II. v Listu umělcům, *„každému člověku je svěřen úkol být tvůrcem vlastního života: v jistém smyslu z něj vytvořit umělecké, mistrovské dílo“*.⁴ Jsme pány svých skutků – Pán na začátku stvořil

člověka a dal mu možnost rozhodovat.⁵ Chceme-li, můžeme uprostřed všech bouří a protivenství držet kormidlo svého života pevně v rukou.

Jsme svobodní! Toto zjištění v nás může vyvolat jistý neklid – Kudy se v životě vydat? – ale také radost: ***Když nás Bůh stvořil, rozhodl se přijmout riziko a dobrodružství naší svobody. Přál si, aby náš život byl opravdový, aby se skládal ze skutečných rozhodnutí. Nechtěl žádnou fikci, žádnou hru.***⁶ V tomto dobrodružství nejsme sami. Pomáhá nám Bůh, který nám nabízí poslání, a lidé kolem nás: příbuzní, přátelé, a dokonce i ti, s nimiž se v určitém momentě svého života potkáme jen náhodou. Být tvůrcem vlastního života neznamena předstírat, že nikoho nepotřebujeme. Potřebujeme druhé, a druzí potřebují nás: potřebujeme se navzájem. Jen se svobodou si proto nevystačíme.

Svoboda by byla jen prázdným pojmem, pokud by nás nezavazovala k něčemu velikému a ušlechtilému. Svoboda má být darována, nebo řečeno jinak, pravá svoboda je ta, která se daruje.

Naše cesta životem

Sv. Josemaría ve svých kázáních rád vzpomínal na to, jak krátce po skončení španělské občanské války natrefil v Burjasotu ve Valencii na jakýsi plakát, jehož nápis zněl: „*Každý poutník ať kráčí svou cestou*“. Každá duše má svůj vlastní, nezaměnitelný způsob, jakým kráčí cestou svého povolání. ***Dá se chodit napravo, nalevo nebo pěkně cik cak, pěšky anebo na koni. Existuje na sta tisíce způsobů, jak kráčet Boží cestou.***⁷ Každý člověk je hlavním aktérem svého příběhu svatosti, každý má do jednotlivých aspektů svého života a osobnosti vtisknout své vlastní odlišovací

znamení, nikdo se nemá jen tak „nechat unášet“ okolnostmi.

Svobodně —jako děti, a to zdůrazňuji, ne jako otroci— jdeme po cestě, kterou nám každému z nás ukázal Pán. Vychutnáváme volnost pohybu jako velký Boží dar.⁸ Tato volnost – znamení lidské důstojnosti – kráčí ruku v ruce se zodpovědností plynoucí z vědomí, že jsme „dílem Božím“. Jsme Božím snem, který se stává skutečností v té míře, v jaké zakoušíme jeho bezpodmínečnou lásku, která touží po odpovědi. Boží láska potvrzuje naši svobodu a působením své milosti ji pozdvihuje do netušených výšin.

Kráčej s doprovodem

Život má být podle Božích plánů sdílen. Pán chce, aby si lidé vzájemně pomáhali, a my si to dennodenně uvědomujeme, protože častokrát nejsme schopni zajistit ani své

nejzákladnější a nejnaléhavější potřeby. Nikdo nemůže být absolutně nezávislý. Každý člověk cítí kdesi hluboko v sobě potřebu někomu se otevřít, s někým sdílet svůj život, potřebu darovat a přijímat lásku.

„Nikdo nežije sám. Nikdo nehřeší sám. Nikdo nebude spasen sám. Do mého života, projevujícího se v myšlení, řeči, jednání i práci, neustále proniká život druhých. A naopak, můj život zasahuje do života druhých: ve zlém i v dobrém.“⁹

Tato přirozená otevřenost vůči druhým dosahuje svého největšího projevu v Božím plánu spásy. V Apoštolském vyznání víry vyznáváme, že věříme ve společenství svatých, společenství, které je srdcem církve. V duchovním životě je proto důležité naučit se opírat i o pomoc lidí, kteří mají co do činění s naším vztahem k Bohu. Přijímáme víru od našich rodičů a katechetů; máme podíl na svátostech,

které vysluhují služebníci církve; hledáme radu u našich bratrů ve víře, kteří se za nás modlí atd.

Vědomí, že jsme na své cestě křesťanským životem doprovázeni, nás naplňuje radostí a pokojem, aniž to snižuje naši osobní snahu o dosažení svatosti. Naším úkolem není nechat se jen vést za ruku. Svátý Josemaría s odkazem na duchovní život říkával, že ***rada nesmazává osobní odpovědnost***. A dodával: ***Duchovní vedení se má snažit utvářet lidi s úsudkem.***¹⁰ Nechceme proto, aby za nás rozhodoval někdo jiný, ani se nechceme přestat angažovat tom, pro co jsme se rozhodli.

I když víme, že se bez pomoci druhých neobejdeme, neměli bychom zapomínat na to, že je to Pán, kdo nám skrze ně dává v duchovním životě světlo a sílu. Díky tomu můžeme dál s jistotou kráčet ke

svatosti i tehdy, když osoby, které byly pro náš křesťanský život důležité, z nějakého důvodu nejsou přítomné. Z toho důvodu jsme také vůči lidem, které nám Bůh posílá a které milujeme Kristovou láskou a za jejichž pomoc jsme hluboce vděční, vnitřně svobodní.

Svoboda bezpodmínečně milovat

Křesťané vědí, že osobní naplnění je plodem svobodně vyjádřené ochoty zcela plnit přání Lásky Boha Stvořitele, Spasitele a Posvětitel. Dary, které jsme dostali, najdou své největší uplatnění tehdy, když se otevřeme Boží milosti, jak potvrzuje zkušenost mnohých světců. Tím, že dovolili Pánu, aby vstoupil do jejich života, dokázali se mu s láskou darovat do služeb jako Panna Maria v okamžiku zvěstování, když pronesla ***odhodlanou odpověď: fiat – ať se mi stane podle tvého slova –***

***jako plod té nejvyšší svobody:
svobody rozhodnout se pro Boha.***¹¹

Když se někdo rozhodne pro Boha, zaměří své sny a síly na to, co má pro něj v životě největší cenu. Uvědomí si, jak velikou hodnotou je svoboda, která nespočívá pouze v možnosti volit jedno nebo druhé, ale v možnosti nasadit život pro něco velkého a přijmout definitivní závazky. Věnovat své schopnosti následování Krista, i když to někdy vyžaduje odmítnutí jiných možností, s sebou přináší štěstí, *stokrát větší odměnu*¹² zde na zemi a *věčný život*.¹³ Odráží to také vysoký stupeň vnitřní zralosti, protože jen člověk pevného přesvědčení je schopen plně se zavázat: ***Svobodně se rozhoduji pro Boha, jen protože chci, bez jakéhokoliv nátlaku.***¹⁴

***Svěřit minulost, přítomnost i
budoucnost Pánu***

Duše, která zvolila Boha, má v sobě klid, který převyšuje jakékoli soužení. *Vím, komu jsem uvěřil.*¹⁵ To jsou slova, jimiž sv. Pavel vyjadřuje svou důvěru, protože byl vzdor všem potížím věrný svému povolání apoštola národů. Kdo staví svůj život na Pánu, pocítuje neochvějnou jistotu, a může se darovat druhým, ať už v apoštolském celibátu nebo v manželství nebo na mnoha jiných cestách, jimiž se křesťanský život ubírá. V tomto odevzdání je obsažena přítomnost, minulost i budoucnost, jak říkával sv. Josemaría v jedné modlitbě: **„Pane, Bože můj, odevzdávám do Tvých rukou všechno minulé, přítomné a budoucí, malé i veliké, málo i mnoho, časné i věčné.“**¹⁶

Nikdo nemůže změnit svou minulost, avšak Pán se ujímá životního příběhu svých dětí, ve svátosti smíření jim odpouští minulé hříchy, a tyto negativní události opět

harmonicky zapojuje do jejich života. Všecko napomáhá k dobrému¹⁷: dokonce i omyly, kterých jsme se dopustili, pokud poprosíme Boha o odpuštění a budeme se snažit být k němu s jeho pomocí nadále pozornější. Pak budeme moci hledět do budoucnosti s důvěrou, protože víme, že jsme v rukou Otce, který nás miluje. Kdo je v rukou Božích, ten v nich vždy padá i vstává!

Rozhodnout se pro Boha znamená přijmout jeho pozvání psát svůj životopis spolu s Ním. Když pokorně přijmeme svobodu jako dar, budeme ji moci spolu s mnoha dalšími lidmi uplatnit při plnění poslání, které nám Pán svěřil. A zažijeme radost z poznání, že jeho plány dalece přesáhly veškerá naše očekávání, jak jednou řekl sv. Josemaría jednomu mladíkovi: ***Nech se vést milostí! Nech své srdce vzlétnout! (...).*** ***Napiš svůj malý román: román o obětech a hrdinských činech. A***

nebudeš věřit svým očím, čeho všeho s milostí Boží dosáhneš.¹⁸

J. R. García-Morato

1 Promluva papeže Františka na vigílii SDM, Rio de Janeiro, 27.7.2013.

2 Tamtéž.

3 Jít s Kristem, č. 110.

4 List papeže Jana Pavla II. umělcům (4. dubna 1999), č. 2.

5 Sir 15, 14.

6 Sv. Josemaría, „Las riquezas de la fe“. Článek publikovaný v ABC (2. listopadu 1969).

7 Sv. Josemaría, Dopis z 2. února 1945, č. 19.

8 Boží přátelé, č. 35.

9 Benedikt XVI. enc. Spe salvi, 30. listopadu 2007, č. 48.

10 Rozhovory, č. 93.

11 Boží přátelé, 25.

12 Mt 19, 29.

13 Tamtéž.

14 Boží přátelé, 35.

15 2 Tim 1,12.

16 Křížová cesta, VII, č. 3.

17 Srov. Řím 8,28.

18 Sv. Josemaría, Poznámky z besedy,
29. června 1974 (AGP, biblioteca, PO4,
s. 45).

.....